

Проектым тегущылагъэх

УФ-м и Конституције ыныбжэ илъэс 20 зэрэхурэм ипэгъоклэу агъэнэ-фэгъэ лофтхьабзэхэм къахиубытэу Урысыем и Къыблэ шьолгыр ипарламентариехэм я Ассоциацие хэбзэгъэуцунымкӀэ, къэралыгъо псэолъэшынӀымкӀэ ыкӀи чыплэ зыгъэлорышлэжыплэхэмкӀэ икомитет видеоконференцие блэкӀыгъэ тхьамафэм зэхыщэгъагъ. Адыгеим ылъэныкъокӀэ ащ хэлэжыагъэх Къэралыгъо Советым — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, Парламентым икомитетхэм япашэхэу Мырзэ Джанбэч, Александр Лобода, Брыцу Рэмзанэ, Евгений Саловыр, бзылфыгъэхэм я Союз, Общественнэ палатэм, адвокатхэм яколлелие, профсоюзхэм яорганизацие ялыкӀохэр, нэмыкӀхэр.

УФ-м общественнэ контроль цыгъэпсыгъэным фэгъэхыгъэ законым ипроект видеоконференцием хэлэжэхэрэр тегущылагъэх. Къэралыгъом илофхэм ягъэлорышлэн общественностыр лыплӀэным, хэлэжэным ар фэгъэпсыгъ. Субъектхэм ялыкӀохэм яеплыкӀэхэр къыралотыкӀыхэзэ, хэбзэгъэуцугъэхэр мыукогъэхэмкӀэ, къэралыгъо хэбзэ ыкӀи чыплэ зыгъэлорышлэжыплэ органхэм лофэу ашӀэрэм шлуагъэ къытынымкӀэ общественнэ контролыр лӀпылӀэгущо зэрэхуштыр къыхагъэщыгъ.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм хэбзэхушхынымкӀэ, законностымкӀэ ыкӀи чыплэ зыгъэлорышлэжыным илофхэмкӀэ и Комитет ипашэу Александр Лобода видеоконференцием къызыщэгущылым, зэфагъэ ахэлъэу, шъхьэхыгъэу зэхэщэгъэ хуэрэ хэдзынхэм общественностым иеплыкӀэ нэрылӀэгъу къызэрашырэ, ащ аналэ тырагъэтыныр анахь шъхьалэу зэрилытэрэр къыхигъэщыгъ. Мы проектымкӀэ парламент едӀулхэр зэхэщэгъэнхэ фаеу зылуагъэхэм ащ адыригъэштагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хуэгъэу гуетыныгъэ фырылӀэу псауныгъэм икӀэушхумэн зэрэфэлажыэхэрэм, Адыгэ Республикэм илӀэзлӀэ-профилактикӀэ учреждениехэм лоф ащызышӀэшт гурыт медицинэ лофышлэхэм ягъэхъазырын ялахышхо зэрэхашыхьэрэм ыкӀи колледжыр зызэхашагъэр илъэс 80 зэрэхурэм япхыгъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытху тхылъ афагъэшъошагъ:

— **Зайцева Лидие Валентин ыпхъум**, гурыт сэнэхъат гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «МыекӀопэ медицинэ колледжым» идиректор игуадзэ;

— **Хутыжэ Симэ Нурбий ыпхъум**, гурыт сэнэхъат гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «МыекӀопэ медицинэ колледжым» икӀлӀэгъаджэ.

Сатыушыплэ гупчэу «Мега»-м къекӀолӀэшт машинэхэм ялоф нахь псынӀкӀэ хууным, гъогурыкӀоныр щынӀэгончъэным ар афӀелорышлӀэшт. Мыщ фэгъэхыгъэ мэфӀкӀ лофтхьабзэм хэлэжыагъэх Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, муниципальнэ гъэпсыкӀэ зилэ «ТэхьутэмыкӀое районым» иадминистрације ипашэу Шъхьэлэхьо Азмэт, Бжыхъэкъоежэ къоджэ псэупӀэм, сатыу гупчэу «Мега-Адыгеим» ялыкӀохэр, компаниеу «IKEA Shopping Centres Russia» зыфилорэм игенеральнэ пашэ игуадзэу Стаф Лэндерс, нэмыкӀхэр.

Федеральнэ гъогу М4 «Доным» иучасткэу ТэхьутэмыкӀое районым

МэфӀкӀ шыкӀлэм тетыгъ

Автомобиль гъогу «Краснодар – Новороссийск» зыфилу Адыгеим и ТэхьутэмыкӀое район пхырыкӀырэм шагъэпсыгъэ транспорт зэхэкӀыплэм икызылухын фэгъэхыгъэ мэфӀкӀ зэхыхьэ шӀекӀогъум и 23-м шылагъ.

пхырыкӀырэм итранспортнэ инфраструктурэ изы лахь шъхьалэу мы зэхэкӀыплэр шытышт. Ащ ишлуагъэкӀэ автомобильхэр ыпӀкӀэ зигугъу къэтшыгъэ гупчэм нахь псынӀкӀэу екӀолӀэнхэ алъэкӀышт, ар щынӀэгончъэшт ыкӀи аужырэ шапхьэхэм адиштӀэшт. Машинэхэр зыщыдӀчӀэхыштхэ къэгъэзэгъуипӀл, гупчэу «Мега-Адыгеим» узэрекӀолӀэн ыкӀи узэрӀэкӀыжын плӀэкӀышт гъогухэр зэхэкӀыплэм къыдыхлӀытагъэх. ЗӀкӀэмкӀи ащ метрэ 503-рэ ишӀомбгъуагъ, икыхьагъэ метрэ 780-м шӀокӀы.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу ТхьакӀушынэ Аслъан ыцӀэкӀэ къызэрэгушӀогъэхэм шуфӀэс къарыхыгъ ыкӀи къафӀэгущылауагъ АР-м и Правительствэ и Тхьаматэу Къумпыл Мурат. Компаниеу IKEA-р Адыгеим къызэрихьагъэм мэхъанэшхо зӀрилэр, ащ ишлуагъэкӀэ дунаим цызӀлӀашӀэрэ предприятиехэм, фирмэхэм япродукције

хэм ядӀэгугъэ республикэм имызакъоу, Краснодар краим щыпсэухэрэм ашӀэн зэралӀэкӀыгъэм къыкӀигъэтхыгъ. Ащ дакӀоу илъэс пчъагъэ хуэгъэу яло зэхэлъэу, зӀгурылоньгъэ азыфагу илъэу зэрэздӀлажыэхэрэр Премьер-министрэм къыхигъэщыгъ.

— Мы зэхэкӀыплэм мэхъанэшхо зӀрилэр зӀкӀэмкӀи дӀэгъоу къыдгурӀо, ащ утегушылӀажынӀэу щытӀэ, — къылуагъ Къумпыл Мурат мэфӀкӀ зэхыхьэм псалъэ къыщишызэ. — ЗӀкӀэмкӀэ анахь шъхьалэр мыцӀкӀэ тицӀыфхэм ящынӀэгончъагъэ къызэрэтухуэмэрэр ары. Гъогу зэхэкӀыплэм пӀэухъэгъэ мылӀкур зӀкӀэ ежӀ компанием къыгъотыгъ, республикӀэ бюджетым тыхӀӀэбагъӀэп. АщкӀэ IKEA-м ипашэхэм инӀэу тафӀраз. НепӀэ Адыгеим игъогухэр, илъэмыджхэр дӀгъӀӀэкӀажынхэм, кӀэу тшыныхэм тыналэ атетӀэгъэты. 2013-рэ илъэсымкӀэ рес-

публикэм игъогу фонд сомӀэ миллиардым кӀахъэ. Ар къызфӀэдгъэфедӀэ, тилофхэр тӀгъӀэцӀаӀӀ, ыпӀкӀэ тылӀӀэкӀуатӀэ.

Урысыем лоф щызышӀлэрэ инвестор анахь инхэм IKEA-р зӀращыщыр къылуагъ нӀужым гушылӀэ зыштӀэгъэ Стаф Лэндерс. Сыд фӀэдӀэрэ лъэныкъокӀи лӀпылӀэгъу къафӀэхуэхэр республикэм ипашэхэм зӀрафӀэразэр къыхигъэщыгъ.

— ТӀркӀэ зӀкӀэмкӀэ анахь шъхьалэр тицӀафӀаӀохэм, къытӀолӀэрэ цыфхэм ящыкӀагъэр ядӀгъэгъотыныр ары. НепӀэ къызӀэлутхыгъэ гъогу зэхэкӀыплэр ащ зӀрафӀелорышлӀэштым щӀӀ хӀӀӀӀӀ. Мыщ нэмыкӀэу республикэм щытшлагъэр макӀӀ, тапӀкӀэ гухӀлӀэу тилӀри ащ нахыбӀэжӀ. Гупчэм къыпыщылӀ чыгу гектар нӀкӀыр къызфӀэдгъэфедӀэнышӀ, джыри нахь зытыушӀомбгъунӀэу тыфай. АщкӀэ АР-м и Правительствэ лӀпылӀэгъу къытфӀэхумӀэ тигопӀӀшт. ТӀ къытфӀӀӀӀӀӀӀӀ зӀкӀэ дӀгъӀӀӀӀӀӀ, лофшӀӀӀӀӀ чыплӀаӀӀӀӀӀ къызӀэлутхыштхы, бюджетым хӀбзӀлахъу идгъахьӀэрэм хӀдгъэхъошт, лоф зыщытшӀлӀэрэ ТэхьутэмыкӀое районым, Адыгеим тишлуагъэ ядгъӀӀыным ыуж титышт, — къылуагъ Стаф Лэндерс.

Гъогу зэхэкӀыплэм ишын чанӀэу дӀлӀажыгъэ псӀолъӀэшхэм, джаш фӀӀӀӀӀ проектыр зыгъэхъазырыгъэхэм зӀрафӀэразэр къылуагъ район администрацием ипашэу Шъхьэлэхьо Азмэт. Компанием сатыушыплэ гупчэр нахь ины ышын гухӀлӀ зӀрилӀэм зӀрӀдыригъаштӀэрэр, ар щылӀэныгъэм щыпхырыщыгъэнымкӀэ лӀпылӀэгъу зӀрафӀэхуштыр ащ къыхигъэщыгъэх.

НӀужым Къумпыл Мурат, Шъхьэлэхьо Азмэт ыкӀи Стаф Лэндерс лентӀэ плыжыыр зӀпаупкӀи, мэфӀкӀ шыкӀлэм тетӀэу гъогу зэхэкӀыплэр къызӀэлуахыгъ, такыкӀ зӀулӀэ тешлагъэу алӀэрэ машинӀри ащ рыкӀуагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Тыфэгъуш!о!

Тикласэу, дгъэлаплэу, тищысэтехыплэу Платэкъо Мурат Рэмазанэ ыкъом шэклогъум и 25-м ыныбж илъэс 80 зэрэхъугъэм фэш! тыгу къыддэлэу тыфэгъуш!о!

Мафэу къаклорэ пэпчъ насып къыпфыхъэу, уидунай дахэу, псауныгъэ пытэрэ гъэш!э кыхъэрэ уилэхэу учылэнэу тыпфэлъало!

Уиклалэхэр, уикъорэльф-пхъорэльфыхэр.

Сабийхэр унагъом ылапсэх

Джырэблагъэ ным и Мафэ тиреспубликэ шыагъэунэфыкыгъ. Нэбгырэ пэпчккэ ныр шъэбагъэм, гуклэгъум, акъылым, шүлгъэгъум ятамыгъэу щыт. Сабым идунай гъэпсыгъэ зэрэхъуштым имызакъоу, щылыныгъэм цыфыгъэ шапхъэхэм ядесэхэу ащ кыыхыштыхэр, анахъ мэхъанэ зэритыштыхэр, ищылаккэ зыфэдэщтыр бэккэ ным елытыгъ.

ихъагъ. Джыдэдэм ишъхъэгъусэрэ ежыыррэ мэхъахъэу сабыипплэ зэдэплу. Зэтлуазэхэу Динарэрэ Самигъэх, Тамерлан илъэситф ыныбж, Миланэ цыкпур мээиплым ит.

рэрэ мыгъэ еджаплэм члэхъагъэх, Тамерлан илъэситф ыныбж, Миланэ цыкпур мээиплым ит.

— Синасып кыыхы, унэгъо дэгъу сыхъагъ, — ело Зарэ. — Гоцэ-пчы дэгъухэр силэх, ренэу ахэр кыддэлэпылэх, яшлогъэххо кытагъэккы. Лофшлэу сызылутымккэ сыкъэгъужоуи, джаш фэдэ къабз, жы дэдэу унэм сыкъыккэуи кыыхэккыгъ. Ащ фэдэ зыхъурэм сабийхэм къафэсакыгъэх, зэ нэмылэми ямыгуапэу кыыхагъэщыгъэп. Гуащэмрэ пщымрэ тхъашуегъэпсэу ясломэ сшлогъу. Ахэр мыхъуагъэмэ, сабыипплы сизакъоу сплуныр кыны кысшыштыгъэ, сыда плэмэ сишъхъэгъуси лоф ешлэ, жъэу унэм еккы, арых тыхъыштыжхэрэр.

Зарэ кызырэлиагъэмккэ, илъэситф фэдизрэ гуащэмрэ пщымрэ ахэсыгъэх ыккы зы мафи ыгу хагъэккыгъэу кылон ылъэккыштыт. Лофшлэу фэтэриш хъурэ унэу къаритыгъэм клужыгъэхэу джыдэдэм щэпсэх. Арэу щыт нахъ мышлэми, сабийхэм ятэжъэу Рэмэзанрэ янэжъэу Фатимэрэ алэккэ къанэрэп, якъорэльфхэм аналэ къатет.

— Тхъэшъуегъэпсэу ясломэ сшлогъу типашэхэу кытфэгумэккы унэ кытызгъэгъэгъэхэми, — ело ны ныбжыккэ. — Шыкур сэлэ, ар кызыдэмыхъугъэ ладжи щыт. Джаш фэдэу сифошлэгъухэми лэшэу сафэраз, ренэу сэри сабийхэми аналэ кыттет. Сыд фэдэрэ мэфэккы сачыгъупшэрэп, янэплэгъу

сырагъэккырэп. Лофшлэу дэгъу уилэныр насыпыгъ, ау зэккэм апшэу щытын фаер унагъор ары. Сабийхэр ары унагъом ылапсэр, ахэр уимылэхэмэ уунагъоп. Непэ анахъ упшъыгъэу, сыд фэдиз кын плэгъугъэу унэм укыихажыгъэхэми, ахэр гушлогъэхэу кызыппэгъоккы хэккэ зэккэ пшагъэгъупшэжы, ащ нахъ тхъагъоу сыда дунаим тетыр?!

Лъащэккэ зэшъхъэгъусэхэм сабийбэ зэралэм кыыхэккэу къралыгъом фэгъэккотэн къафешы. Чыгу лахъ къаратын фаеу джыдэдэм чэзым хэтых. Ащ нэмыккэу, коммунальнэ фэлэ-фашлэхэм апэлухъэр ахъшэм ипроцент 30-р афаты, еджаплэм яккэлэцкыккэхэм ыпккэ хэмылэу пчэдыжышхэ щарагъэшлы, ккэлэцкыккы ыгъыплэмэ ыуасэ ызыныккы алахырэр.

— Сабыибэ силэнэу сыфэягъ ыккы Тхъэм ар кызыппэгъафэ, — ело Зарэ. — Сабийхэр бэу уилэмэ тхъагъоба, кынми хъярми зэдэлэжыштых, зэкъотыштых. Ныккылыфыгъэ уилэным фэдэ щылэп. Шыыпккэ, пплунхэр кын, ахэр къэбгъэху ккодыккэ уилоф уухырэр, пфэпэнхэ, ебгъэдэжэнхэ фаех, бэ гумэккыгъоу къапыккырэ. Ау цыфхэм зэралоу, сабым ежъ инасып кыдэккэ. Арыштын клуачлэ кыссызытыгъэри.

Унэгъо дахэ зышлэгъэ Лъащэккэ зэшъхъэгъусэхэм яунагъо псауныгъэ пытэ илъэу, ясабийхэр узынчъэхэу, зыфаер агъотэу щылэнхэу афэтэлэ. Тхъэм шлоу щылэр зэккэ къадегъэху, щылэккэшлу ярэл.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтым итхэр: **Лъащэккэ Рустемрэ Зарэрэ ялфыгъэхэм ахэтых.**

КОНДРАТЕНКО Николай Игнат ыкъор

Зэлъашлэрэ общественнэ, къралыгъо лофышлэу, Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэлуккэ Федерациемккэ и Совет хэтэу, Краснодар краим игубернаторщыгъэу Кондратенко Николай Игнат ыккы ыныбж илъэс 74-м итэу идунай ыхъожыгъ.

Николай Игнат ыккы 1940-рз илъэсым мэзэм и 16-м Краснодар краимккэ Динской районым истаницэу Пластуновскэм кышышху.

Джыри ккэлэ лэахъозэ колхозым ащ лоф щылэу регъажъэш, ищылэныгъэ зэрэщытэу цыфхэмрэ Хэгъэгумрэ афэгъэлорышлэ.

Дзэ кылыккы кызыккы нэуж Николай Игнат ыккы мэккы-мэщым зыфэгъазэш, лэнэтлэшхохэр ащ щылыгъэ мэлэжъэ.

1966-рз илъэсым ащ Кубанскэ мэккыуи институтыр, ыужыккэ Ростов дэт апшэрэ партийнэ еджаплэр ккэуых. Мэккыуи шлэныгъэхэмккэ кандидатыцлэр ккэгъэшъыпккэжы.

Гуетыныгъэ фырилэу лоф зэришлэрэм ыккы зэхэккэ чанэу зыккызырегъэлэагъорэм яхыгъэу 1969-рз илъэсым Н.И. Кондратенкэр партийнэ лофшлэным фагъазэ. 1982-рз илъэсым шлоушхушлэу промшленностьмккэ Темыр-Кавказ объединением игенеральнэ пащэу агъэнафэ.

1987-рз илъэсым кыщегъэжъагъэу 1990-рз илъэсым нэс народнэ депутатхэм я Краснодар край Совет иисполком итхъаматэу щытыгъ. 1989-рз илъэсым СССР-м инароднэ депутатэу хадзыгъ. Нэужым Краснодар край советым инароднэ депутатэу, народнэ депутатхэм я Краснодар край Совет итхъаматэу, Урысые Федерацием инароднэ депутатэу щытыгъ, Федерациемккэ Советым хэтых.

1996-рз илъэсым хэдынхэм щатеккы, Кондратенко Николай Игнат ыккы Краснодар краим иадминистрации ипащэу агъэнафэ.

А.К. Тхъаккышын, В.И. Нарожный, М.К. Къумпыл, М.К. Хъопсэрыккы, В.Н. Шверикас, Р.Х. Натхъо, А.Х. Лылуужу, И.Ш. Мэщбаш, Н.М. Гуккэлл, А.Х. Къэрдан, Владыкэу Тихон, А.А. Джарым, К.М. Дзыб.

Пшызэ шлопыр пэцэныгъэ дызэрихъэзэ, Н.И. Кондратенкэм краим имэккыуи, ипромышленнэ производствэ, псэлэушлыным хэхъоныгъэ ягъэшлыгъэнымккэ, инфраструктурэ зегъэушомбгъугъэнымккэ бэ ышлагъэр. А илъэсхэм ар пэцэ ыккы зэхэккэ дэгъоу зэрэщытыр анахъу ккэнэфагъ.

2001-рз илъэсым кыщегъэжъагъэу Федерацием и Совет хэтэу ыккы Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэлуккэ и Къралыгъо Думэ идепутатэу щытэ, Николай Игнат ыккы хэгъэгум изаконодательнэ базэ нахъышлу шлыгъэным илахышхо хышлыхъагъ.

Н.И. Кондратенкэм Адыгеимрэ Пшызэ шлопырымрэ ащыпсэххэрэм язэныбджэгъуныгъэ гъэпытэгъэным илахышхо хышлыхъагъ.

Адыгэ Республикэм ыпашхъэ гъэхъэгъэххэр зэрэщырилэхэм фэшл Николай Игнат ыккы Адыгеим иапшэрэ тын — мэдэлэу «Адыгеим и Щытхъуэх» зыфилорэр фагъэшшоагъ.

Адыгеим щыпсэххэрэм Николай Игнат ыккы лофышлоу зэрихъагъэхэр бэрэ агу ккэккыжы.

Кондратенко Николай Игнат ыккы зышлэщтыгъэхэм члэнэгъэххо ашлыгъ.

Егъашлэ ар шлуккэ тыгу кынэжышты.

Непэ джэуапэгъу кышъуфэхъуштых

Псэуплэ-коммунальнэ хызмэтым ифэлэ-фашлэхэм, шхыныгъо зэфэшхъафхэм ауасэ шъуегъэразэ? Сыдым ар кыпкырыккыра ыккы кыыхащт илъэсым сыда кызыхъэхъоштыр? Фэтэрыбэ хъурэ унэхэм ягъэккэжыны сыдэуштыт эшлуахыра? Мыхэм ыккы нэмыккэ упчлэхэм агъэгумэккырэ пстэуми джэуапхэр непэ агъотынхэ алэккыштыт. Тигъэзет зэхыштыт зэккэ дэдэгъушлэгъум ккэккэлэщтых уасэхэмрэ ахэм ягъэнафэнрэ къралыгъо шапхъэхэмккэ зэшлогъэным дэлэжъэгъэнымккэ Адыгэ Республикэм и Гъэлорышлэу ипа-

щэу Хъэпэе Азэматрэ унэхэмрэ псэуалэхэмрэ яшлын ыккы псэуплэхэм ягъэфедэн альпылэгъэнымккэ къралыгъо инспекциехэм Адыгэ Республикэмккэ я Гъэлорышлэу ипащэ игуадзэу, псэуплэхэмккэ Адыгэ Республикэм иинспекции ипащэу Жаккэмыккэ Саидэрэ.

Сыхъатыр 3-м кышыублагъэу сыхъатырэ ныккыорэм ккыккэуи шъуипчлэхэр телефонэу 8(8772) 52-49-44 зыфилорэмккэ ахэм афэжъугъэзэнхэ шъулэккыштыт.

Шъуккытфытеу, джэуапынчъэу шъуккэнэщтыт!

«Адыгэ маккэм» илофышлэщтыгъэу, тхаккыу Хъунэгэ Нурыет Исхъакъ ыпхъур зэрэщымылэжыр гухэккышхо ащыхъоу ащ иунагъорэ ккыпэблагъэхэмрэ редакцием щылажъэхэрэр афэтхъаусыххэ.

Адыгеим итхаккыуи я Союз лэшэу гухэккы щыхъугъ тхаккыу Хъунэгэ Нурыет Исхъакъ ыпхъум идунай зэрихъожыгъэр ыккы ащ иунагъорэ илахылхэмрэ афэтхъаусыххэ.

Краснодар краим иадминистрации ипащэу илъэсыбэрэ лоф зышлагъэу, Адыгеим иныбджэгъушлоу, тиреспубликэ икъралыгъо гъэпсыккэ игъэпытэн зылахышлу хэзышлыхъагъэу Николай Кондратенкэм идунай зэрихъожыгъэр гухэккышхо тшыхъугъ. Щынджые щышхэу Мыеккыуапэ дэххэм я Адыгэ Хасэ щымылэжыым иунагъо, илахылхэм афэтхъаусыххэ, ккыныр аделэты.

Щынджые щышхэм я Адыгэ Хас.

ГУБГЪО ЮФШІЭНХЭР

Бжыхьасэхэр халъхьэгъах, къэрсэбанэр къалэты

Теуцожь районимкӀэ Гыш Хьарунэ (ЗауркӀи еджэх) зипэщэ фирмэу «Адыгейскер» Пэ-нэжыкыуае зыщызэхашагъэр 2010-рэ илээсыр ары. Апэрэ илээс зытлум илофхэр хъэтагъэхэп. ХэткӀи шъэфэп лӀоф егъэжыгъаӀэм бырсырыбэ кы-зэрэпыкырэ. ЕтӀани хызы-мэтшӀлӀпӀакӀэ зэхэпщэныр адрэмэ афэдэп. Джащ фэдизыр пӀэлъэ кӀэкӀым кыкӀлоцӀ ыпшъэ ифагъ фирмэу «Адыгейский» зыфилорэм пӀащэу фашыгъэгъэ Пчыхалыкыуае икӀлэлэ плугъэу Гыш Хьарунэ.

Непэ районим мэкъу-мэ-щымкӀэ игъэлорышлӀпӀэ ипӀащэу ХьэдэгъэлӀэ Мэджыдэрэ агро-ном шъхьалэу НатӀэкъо Махь-мудэрэ гушылӀгъу тафэхъоу кыхэкӀы. Ары пӀпчъ аужы-рэ илээситлум къаӀлоцӀ Гыш Хьарунэ (еджэхэрэм къашӀным пае, ар пӀсащэу зидунае зы-хъожыгъэу, республикэм дэ-гъоу щызӀлӀашӀщыгъэ Адыгэ-къалэ дэт гурыт еджапӀэм иди-ректорщыгъэу Гыш Хьилы-мэ икӀлал) зипэщэ хызымэтшӀ-лӀэм губгъо лӀофшӀлӀхэм язэ-шӀохынкӀэ гъэхьэгъэшӀухэр зэ-ришӀыхэрэр хагъэунэфыкӀы.

Зыфалорэри тэрэз. Сыд фэ-дэрэ зичэзыу губгъо лӀофшӀлӀни районимкӀэ апэу шыфежъэрэ-ри, зыухырэри мы хызымэтшӀ-лӀэр ары. Натрыфым иугъоижьын районимкӀэ апэу шырагъэжъэ-гъагъ ыкӀи шаухыгъ. Ар гек-тар 542-рэ (ар районимкӀэ ана-хьыбэ зыщашӀагъэхэм ащыщ) зэрэхъуштыгъэр. Гектар пӀпчъ дышъашъо зытеорэ лӀажыгъэ центнер 51,2-рэ кырахыжыгъ. Мы пчыагъэр гъэрэкӀо лӀофшӀа-гъэу ялагъэм центнер 20-кӀэ нахьыб, яхьамбархэм тонн 2800-рэ фэдиз аратэкъожыгъ. Мыш дэжыым кыштытӀон чыгоу къаунэкӀыжыгъэр псынӀкӀэу ажъуи, ащ бжыхьасэхэр зэрэ-щашӀагъэхэр.

Тыгъэгъазэм иугъоижьынкӀи кьенэкъокъун районим кы-кыгъэп. ЗӀкӀэмэ апэу ащ ио-жыын фежыгъагъ ыкӀи ыухыгъ, гектар пӀпчъ центнер 18,5-рэ кырахыжыгъ. Ащ нахьыбэ кьэзыхыжыгъэ хызымэтшӀ-лӀэхэри ахэтых. Арэу щытми, гъэрэкӀо лӀофшӀагъэу ялагъэм а пчыагъэр центнер зытфыхыкӀэ зэрэнахыбэр кызыдӀплъы-тӀкӀэ, ари зэрэгъэхьэгъэшӀу-ри, механизаторхэм апэ ра-

гъэхъуэ зэрэлажъэхэрэри кы-бгурӀо.

Анахь гушӀуагъохэм ащыщ кыхьащт илээсым игъэбэжъу лӀэпсэшӀу фэшӀыгъэным ама-лэу ялэр зӀкӀэ фагъэлорышлӀэзэ бжыхьэ лӀажыгъэхэм яхэлъ-хьан районимкӀэ апэу зэрэ-зэшӀуахыгъэр. Аухыгъэ кьодыеп, гухэлъэу ялагъэми кыра-гъэхъугъ. Бжыхьэсэ гектар 1689-рэ апхьынэу шытыгъэ-мэ, апхыгъэр 1862-рэ. Ащ шы-щэу коцыр гектар 1195-рэ, хьэр — 667-рэ. ЗӀкӀэ зыщашӀагъэ-хэр натрыфымрэ тыгъэгъазэм-рэ зытырахыжыхы агъэхьа-зырыгъагъэхэу, минеральнэ чыгъэшӀухэмкӀэ зэшӀушӀэгъэхэ хьасэхэр арых.

Ау гукъаоми, ауштэу лӀоф-шӀлӀхэр шызэхашагъэхэу, бжы-хьэ лӀажыгъэхэм яхэлъхьан зыщаухыгъэ закъор зигугъу къэтшырэ фирмэр ары. Адэ адрэхэр? Районим лӀахъэхэлъ мэкъумэщ хызымэтшӀлӀпӀи 9-у итхэм Гыш Хьарунэ зипӀащэр захэбгъэкӀыжыкӀэ, бжыхьасэ-хэм яхэлъхьанкӀэ планыр ыгъэ-цӀкӀагъэу зыпари ахэтэп. Афэ-унэ Исмахылэ зипэщэ «Ки-ево-Жураки» бжыхьэсэ гектар 2753-рэ хилъхьанэу шытымэ, шӀклогъу мазэм и 15-м ехъулэу щапхыгъэр гектар 2240-рэ нылӀп.

Джыри фирмэу «Адыгей-скэм» изы лӀофшӀлӀгъэ шӀагъо игугъу къэтшыр. Ар гъэтхэ лӀажыгъэхэр зыщажъэбгъошты хьасэхэм яжъон зэрагъэпсын-кӀлэрэ ары. МыкӀ изыхыщт жъуагъэу джырэкӀэ районим кышӀалэтыгъэр гектар 2043-рэ нылӀп. Ащ шыщэу гектар 1500-р зилофшӀагъэр Гыш Хьарунэ зипэщэ чыгулӀэжыхэр ары. Ащ кызызэригъэлъагъо-рэмкӀэ, гектар 543-р ары нылӀп адрэ хызымэтшӀлӀпӀэхэм непэ кызынэсыгъэм ажъуагъэр.

— Мы мафэхэми гъэтхэ лӀажыгъэхэр зыщытшӀлӀщт чыгум ижъон тэгъэпсынӀкӀэ, — елӀ Гыш Хьарунэ. — Ащ фэгъэ-зэгъэ жъонэкӀо агрегатищмэ къэуцу ямылэу лӀоф арагъашӀэ механизаторхэу Хьот Мэдинэ, Жэнэ Аслъан, Кушъу Бори-сэ. Щэч хэлъэп адрэ кьэнэ-жыгъэ чыгури мэфэ заулӀкӀэ зэрэтыжъошты, гъэтхэ губгъо лӀофшӀлӀхэм язэшӀохыни тыфэ-хьазырэу тызэрэпэгъокышты.

НЭХЭЕ Рэмзан.

Лъэпкъ культурэм ифестиваль

**Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университе-
тым лъэпкъ культурэм ифестиваль щыкӀуагъ, «Мы —
едины» ащ зэрэджагъэхэр. Студентхэм я Дунэе мафэ
ипэгъокӀэу зэхашагъ. Бэрэскэжые мафэм, шӀкло-
гъум и 20-м ар кызызэрэзӀуахырэм фэгъэхьыгъэ
лофтхьабзэу еджапӀэм щыкӀуагъэм хэлэжыгъэх АР-м
гъэсэныгъэмрэ шӀэныгъэмрэкӀэ иминистрэу Хьуажь
Аминэт, культурэмкӀэ министрэм игуадзэу ШъэуапцӀэ-
къо Аминэт, нэмыкӀхэр.**

Фестивалым хэлэжыгъэхэрэм шуфэс къарихыгъ Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ уни-верситетым иректор илӀэнатӀэ зыгъэцӀкӀэрэ Къуижь Саидэ. АР-м и Лышхъэу, еджапӀэм икӀэщакӀоу ыкӀи илээсыбэрэ иректорыгъэу ТхьакӀушыне Аслъан лъэпкъ зэфэшъхьафы-бэм яныбжыкӀэхэу щеджэхэрэм азыфагу мамырныгъэ илӀэу, зэгурылохэу зэхэтын-хэр хабзэу зэрэчӀилъхьагъэм ащ кыкӀигъэтхыгъ, ар лъагъэ-кӀотэным ежъхэри зэрэпылъ-хэр, мы лӀофтхьабзэр ащ ишы-хьатэу зэрэщытыр кыхыгъэ-щыгъ, студентхэм ямэфэкӀкӀэ къафэгъушӀуагъ.

Джащ фэдэу студентхэм къа-фэгъушӀуагъ АР-м гъэсэныгъэм-

рэ шӀэныгъэмрэкӀэ иминистрэу Хьуажь Аминэт.

Фестивалым ипрограммэ кыдыхэлъытагъэу универси-тетым истудентхэр ялӀэпкъ ишэн-хабзэхэр, якультурэ, ята-рихъ зэралӀэрэмкӀэ зэнэкъо-кыгъэх. Адыгэ, ЧӀӀӀӀ, Ингуш, Абхъаз республикэхэм, Арме-нием ыкӀи Афганистан ялы-кӀохэу еджапӀэм щеджэрэ сту-дентхэм якомандэхэу пстӀумкӀи 6 хэлэжыгъ. Ахэм ялӀэпкъ къашъохэр къашыгъэх, шхыны-гъо зэфэшъхьафэу къагъэхьа-зырыгъэхэр хьакӀэхэм къапа-гъохыгъ. лӀофтхьабзэм икӀэ-щакӀохэм кызыралауагъэмкӀэ, анахь дэгъоу жюриим кыхи-хыгъэхэр тыгъэгъэзэ мазэм кьэлъэгъоштых.

ХЪУТ Нэфсэт.

НэрылӀэгу афэхъугъ

**Гъогухэм къатехъухьэ-
гъэ хъугъэ-шӀагъэхэм
ахӀкӀодагъэхэм афэгъэ-
хыгъэу сурэттехэм
якьэгъэлъгъон псӀэплӀэу
Ханскэм дэт Мыекъопэ
политехническэ техни-
кумым щыкӀуагъ.**

ГъогурыкӀоныр щынэгъончъэ-нымкӀэ Къэралыгъо автоинспек-цием и ГъэлорышлӀлӀэу Адыгэ Республикэм шылӀэм ипӀащэу Александр Курпас, гъогу-пат-руль къулыкъум иотделэу Мые-къуапэ шылӀэм ипӀащэу, полици-ем иподполковникэу Александр Семякиныр, гъогурыкӀоныр щы-нэгъончъэнымкӀэ АР-м икыулы-къу ибаталъон шъхьаф ин-спекторэу, полицием икапитанэу Юлия Манжуринар ыкӀи нэмыкӀ-хэр лӀофтхьабзэм хэлэжыгъэх.

Къэгъэлъэгъоным пшъэрылӀэу илагъэхэр автомобиль зэутӀкӀым ыпкъ кыкыкӀкӀэ цыфӀэу хӀкӀуа-дэхэрэ мафэ къэс нахьыбэ зэрэхъурэр студентхэм анэгъэ-сыгъэныр, ащ ныбжыкӀэхэр щыухъумэгъэнхэм фэгъэхьыгъэ лӀофтхьабзэхэр зэхэщэгъэнхэр, водитель ныбжыкӀэхэм гъогу-рыкӀоным ишапхъэхэр агъэцӀ-кӀэным фӀэцӀгъэнхэр, хэбзэгъэ-уцугъэр зауькӀкӀэ пшъэдӀкы-жъэу ахьын алъӀкыштыр агу-рыгъэлӀогъэныр арых. Гъогу-рыкӀоныр щынэгъончъэнымкӀэ Къэралыгъо автоинспекцием и ГъэлорышлӀлӀэу АР-м шылӀэм ипӀащэу Александр Курпас тызэрэщыгъэгъозагъэмкӀэ, мы илээсым кыкӀлоцӀ республи-кэм игъогухэм хъугъэ-шӀэгъэ 446-рэ къатехъухьагъ, ахэм нэбгыри 112-рэ ахӀкӀодагъ, 522-мэ шъобжхэр атещагъэхэ хъугъэ. Мы пчыагъэу зигугъу

къэтшыгъэмэ бэ узэрагъэгъу-пшысэрэ.

— Мы мӀэзипшӀэу пыкӀыгъэм гъогухэм къатехъухьэгъэ авари-ехэм илӀэс 17-м кышӀегъэ-жыагъэу илӀэс 25-м нэс зы-ныбж нэбгырэ 30 ахӀкӀодагъ, нэбгыри 150-мэ шъобжхэр ате-щагъэхэ хъугъэ. Мыхэр зӀкӀэ кызыхэкӀырэр ныбжыкӀэмэ язекӀуакӀэ зэрэмытэрэзыр ары, — къелуатэ Александр Курпас. ГъогурыкӀоным ишапхъэхэр зымыгъэцӀкӀэхэрэм, ешъуагъэ-хэу рулым кӀэрытӀысхьэхэрэм, кызынӀагъэхэрэм язекӀуакӀэ кӀэу дӀэ зэрэфэхъуштыр ин-спекторхэм къалотагъ. Зэдэ-гушылӀгъум ыуж гъогуым кы-техъухьэрэ хъугъэ-шӀагъэхэм лъапсэу афэхъурэр кызы-лотыкырэ видеороликыр сту-дентхэм къафагъэлъэгъуагъ.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.
Сурэтыр авторым тырихыгъ.

АР-м ИЗАСЛУЖЕННЭ ЖУРНАЛИСТЭУ ЛІЭХЪУСЭЖЪ

80 Щыфым щІэ

ЛІЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэрэт-бый Шэуджэн районымкІэ къуаджэу Мамхыгъэ 1933-рэ илэсым, шэклогум и 25-м къыщыхугъ. Ятэ шІэхэу ыухи янэ клэлитур — ышнахыжэу Нур-быйрэ ежырырэ — къылъэ-хэнагъэх. Ау ным ыгу мыкІодэу гъаблі гъайи иклалэхэр ахищыжыгъэх. Уахътэр агъэлаплэу, ерыоджагъэ ахэмылэу, Іофшэным фэцагъэхэу клалэхэр ыплугъэх. Хьаджэрэтбый ехыла-гъэу къэплон хъумэ, ар узы-теклон умылэкІышт ІофшІекІо-шхо хъугъэ.

Къоджэ еджаплэм щезыгъэ-джагъэхэу клэлэегъэджэ цІэры-Іохэр Хьаджэрэтбый бэрэ ыгу къэкІыжых. Ахэр Александра Самойленкэр, Василий Анисимовыр, Пэрэныкьо Исмахыл, Къохужъ Къэплан, Нэпсэу Мыхьамод, Мэрэтыкьо Иляс, Аулэ Пщымаф, ПІатІыкьо Аскэрбый ыкІи нэмыкІхэр.

Еджаплэм зычІэсми, институтым щеджэ зэхуми, Хьаджэрэтбый тхэным икыулайхэр къы-хэцэу щытыгъ. Арын фае институт ужым клалэр гъэзетым (а лъэхъаным «Социалистическэ Адыгеим») къызыкІулахьагъэр. Илэси 8 фэдизэр хэку гъэ-зетым щылэжыагъэу ар Шэуджэн район гъэзетым редактор шхьалэу агъако. Ащ ыуж радиокомитетым илэс пчъа-гъэрэ щылэжыагъ, етІанэ район гъэзетхэр Мыекъуапэ къы-щыхаутыхэу зырагъажэм, а Іофым фэгъэзэгъэ купым ипа-цэу Іоф ышлагъ.

1994-рэ илэсым «Адыгэ макъэм» къыгъэзэжыгъ. А лъэхъаным ХьакІэмыз Биболэт гъэ-зетым ипэцагъ, ары къезыгъэ-блэгъэжыгъагъэри. А уахътэр ары Хьаджэрэтбый нахъ сыпэ-благъэу Іоф дэсшІэнэу зыху-гъэр. Гъэсэнэгъэмрэ культурэм-рэ зэхэтэу зы отдел щылагъ. Хьаджэрэтбый ащ редактор фа-шыгъагъ, а лъэхъаныр ары ащ Іоф дэлшІэнкІэ зэрэгупсэфыр къызызгурылуагъэр.

Журналист ІофшІэныр нахъ хульфыгъэ сэнэхъатэу плومی ухэукощтэп. Сыда плomé мы ІофшІэным шхъафитыныгъэр икІас, ІоцІэшхо хэлпхъан фае, убзыхыгъэу сабийхэр уилэхэ зыхуыкІэ, псынклагъон учылэ-жъэныр. Ащ епхыгъэу сілофшІэн щыклагъэ фэхъоу къыхэкІыщтыгъ.

Адыгабзэм, адыгэ культурэм, адыгэ журналистикэм тІэкІу нэмылэми лъыплъэу, хэшЫкІ афызилэм ЛІэхъусэжъ Хьаджэрэтбый ыцІэ зэхимыхыгъэу, ытхыгъэхэм ямыджагъэу къызышІогъэшІыгуай. Илэс 55-рэ ар лъэпкъ журналистикэм фэлэжыагъ, ащ щыцэу 40-м республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» Іоф щышлагъ — щыІэныгъэр гъэзетым щыкІуагъ.

Хьалэлэу адыгэ журналистикэм зэрэщылэжыагъэм, хэкум иагропромышленнэ хъызмэт ыкІи икультурэ ягъэпсын зэрэщылэжыагъэм апае орденэу «Знак Почета» зыфиІорэр ащ къыратыгъ, В. Ленинын къызыхыгъэр илэси 100 зэрэгъо Совет — Хасэм и Щытху тхылъ, министерствэхэм, комитетхэм ящытху тхылъхэр къыфагъэшъошагъэх. Хьаджэрэтбый къызыщыхыгъэ Шэуджэн районым ицІыф гъэшІуагъ, АР-м изаслуженнэ журналист.

ЩыІэныгъэр гъэзетым щыкІуагъ

Мы мафэхэм сыгу къэкІыжы сыкъэгужыагъэу отделым сы-къызычІахыкІэ, Хьаджэрэтбый симыгъэукІытэжыныным пае мо-джыдэдэм сычІэкІи сыкъычІэ-хъажыгъэм фэдэу, игушылэ къыпидзэжырэм фэдэу зы-къызэрэсфигъазэщтыгъэр. Си-къэкІуакІэ рымыразэу къызы-хыгъэщыщтыгъэп.

Мы аужырэ илэсхэм Хьаджэрэтбый мэкъу-мэщ хъызмэ-тымкІэ отделым ипацэу Іоф ешІэ. Ыныбжъ илэс 80-м рифылагъэми, пшыгъэ зыфалорэр ымышІэу мэлэжъэ. Гъэмафэм фэбэшхоу щыІэрэм къымыгъэ-щынэу ар командировкэ макІо. Фотоаппаратыр ылэ едзэкІыгъэу ІапсынкІэ-лъэпсынкІэу коридорым къырыкІо зыхуыкІэ, «Хьаджэрэтбый джы командиров-кэ ежыагъ» тІо, зыхэм «сы-дэу мыпшыжъа Хьаджэрэт-бый!», адрэхэм «ащ фэдэу ІофшІекІошхо бгыотыщтэп», нэ-мыкІхэм «егъашІэми ащ ты-кІэхъащтэп» ало.

ЗэкІэми аlorэр тэрэз, сыда

плomé нэбгырэ заулэмэ апшъэ имыфэщтыр ежъ изакъоу ышІэн ылэкІышт, ары уехъопсэнэу ІофшІекІошхо зыкІалорэри.

Цыфыр бгъэныбджэгъуным акыли шэни ищыклагъэх. Хьаджэрэтбый илэсыбэ хъугъэу ныбджэгъу-уцогъухэр илэх. Ахэм къатегушылэ зыхуыкІэ, клэлэкІэ къежыгъагІэм фэдэу ынэгъу къэнэфы. «Тыгъуасэ мо клэлэ-хэмкІэ тызэлукІагъэти...» ыІозэ къэбарыр къырегажъэ... Илэс 80 зыныбжъ хульфыгъэр ыгу-кІэ зэрэклалэм, уахътэр къызэ-рэтемыклорэм яшыхъат ащ игу-шылаки.

Хьаджэрэтбый хушъ-мыху-щтыр псынкІэу къызыгурылорэ цыф, рапэсырэм рэхъатэу еуцолэн елэкІы. Ащ фэдэу секретарь ІофшІэныр ыгъэтылтыныш, отделым клон фаеу зэхъум, зы-фалуагъэм кІуагъэ, зэрэлуагъэ-кІыгъэр «ымыгъаеу», псынкІэу илофшІэн фежыагъ. Тыдэ за-гъакІу ипшъэрыл дэгъоу ыгъэ-цэкІагъ.

Ащ цыфхэр икІасэх, ахэм

афэзэщы. Амал илэу мыхъун къыуиІоштэп, ишэнкІэ езэгъы-гъошІу. Тэ тилофышІэхэм, зэкІ плóми хъунэу, кабинетхэм зы-рызэу тачІэс, бэрэ Іутыгы, къы-лухъэгъаки зэкІэри язакъоу кабинетым чІэсынхэу фаех. Хьаджэрэтбый ащ фэдэу иза-къоу унэ исынэу бэшлагъэу къылэжыгъэми, къылухъэгъэкІэ ныбжыкІэхэр дычІагъэтысхъэу къыхэкІы. Ащ фэдэ зыхуыкІэ, бырсыр къылэтэу, «сэ къэсы-лэжыгъэба?» ыІоу щытэп. Мы аужырэ уахътэм Хьарэху Мурат зыдычІагъэтысхъэм, «адэ дэгъуба, мыхъуми сычІэмысмэ, телефоныр къылэтын, сьд иягъэ къысэкІын?» ыІогъагъ.

Илэсыбэхэм къакоцІ журна-листым ытхыгъэр, ылэжыгъэр «Шыушлагъ» ыцІэу тхылъитІоу къыдыгъэкІыгъэм къыдэхъагъ. Ар анахъ зыгъэгъушІоу илофшІэнкІэ къыдэхуыгъэ гъэхъагъэмэ апэ-регъэшъы. «КІалэхэр къызде-Іэхи, къыдэзгъэкІыгъ» ело, ахэм зерафэразэр къыхэхэу.

Журналистикэм зы шэн хэлъ

— анахъэу очеркхэм, зарисов-кэхэм уадэлажъэ хъумэ — цы-фэу къащыптыхэрэм уищылэ-ныгъэ чыплэ щаубыты, ахэм яунагъо, ящыІэныгъэ ухэхъэ, угукІэ уятэ, гукІэгъу афэошІы. Ежъ цыфэу узыфатхэрэм щэ-гъупшэжынкІи мэхъу, ау о, илэсыбэ тешлагъэми, ахэр угу-илых, ягъэхъагъэхэм уалъэп-лэ. Ащ фэдэу Хьаджэрэтбый игукІэгъуи иуахъти зыхилъхъэгъэ цыфхэм къатегушылэу ІофшІэгъи 150-м еху итхылъхэм къадэ-хъагъ. Ащ игеройхэр механизаторых, чэмыщых, дзэ къулы-къушІэх, колхоз тхъаматэх, ми-нистрэх ыкІи нэмыкІых. Ахэм ащыщхэм Хьаджэрэтбый «О къысфэпшлагъэр, о сызэрэгъэ-лъэплагъэр егъашІэми сщыгъу-пшэщтэп» къыралоу хъугъэ. Икьоджэгъоу Хьагъундэкьо Хьамедэ тхылъхэр къызыдэкІхэм авто-рым къыриІогъагъ «Мы тхылъи-тІумкІэ о республикэм илэжъэ-кІо пэрытхэм музей къафызэ-Іупхыгъ» ыІуи. Ар шъыпкъэ, сыда плomé ежъ цыфэу тхыгъэ-хэр зэхылагъэхэр щымыІэжъ-хэми, Хьаджэрэтбый афитхы-гъэр къэнэщт.

СИХЪУ Гошнагъу.
ГъэсэнэгъэмкІэ отделым ипащ.

ЛІЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэрэтбый зымы-шІэрэ Адыгэ шъолъырым исэп плóми ухэукощтэп. ЦІэрыІо зышІыгъэр ишІэ-ныгъ, ихъупхъагъ, илэпэлэ-сэныгъ.

Сэри синасып къыхыгъ илэс 35-рэ ащ сьдэлэ-жъэнэу. Шэн гъэтылтыгъэ зилэ, зипшъэрылхэр ело-лэнчъэу зыгъэцэкІэрэ жур-налистым сьд фэдизэу бэ ытхыгъэу, сьд фэди-зэу пшыгъэми, «сілоф-къын, сезэщыгъ» ыІоу зы-парэки зэхэтхыгъэп. Іо-фэу ышІэрэм ыгукІэ зэри-гъатхэрэр ренэу къыхэ-щы, сэмэркъэу дахэри ащ игъусэжъ.

Сэ непэ анахъэу зигу-гъу къэсшы сшІоигъор Хьаджэрэтбый очеркхэм ятхынкІэ Іэпэлэсэныгъэ инэу хэлпыр ары. Ащ фэ-

Журналист Іэпэлэс

дэу а жанрэм фэкъулаеу мэкІэ дэд адыгэхэмкІэ тилэр.

Мары сапашхъэ илэ «Шыушлагъ» зыфиІорэ тхы-лтылур. Лъэпкъым ыкьо ыкІи ыпхъу шлагъохэм афэгъэхыгъэ очеркхэм уаджэ зыхуыкІэ, ахэм уарымыгушхон плээкІы-рэп. Нэбгырэ пэпчъ гуфэ-бэныгъэ хэлъэу ар къы-пэтхыхъэ. Хьаджэрэтбый итхакІэ зыхэкІокІэн щыІэп: бзэр къызэрыкІу, къызте-гушылэрэр дэгъоу унэгъу къыкІэгъэуцо, ау ащ да-кІоуи гупшысэ куухэр уегъашІы, яцыхъэ зыте-лпыжъэу щылаклэм игъэ-псын зэрэфэлажъэхэрэм елэытыгъэу игеройхэм

шхъэкІафэ афыуегъэшІы.

«Шыушлагъэм» очерки 150-рэ фэдиз къыдэхъагъ. Ахэр зэкІэ зифэшъошэ цыфых зыфэгъэхыгъэхэр. Хэти ежъ гъогу гъэнэфагъэ щыІэныгъэм щыпхырещы, ау зэкІэри шІум фэла-жъэх. Хьаджэрэтбый цыф-хэм язэфыщытыкІэхэм къахигъэщыхэрэр гъэзет-еджэхэм ІупкІэу альегъэ-Іэсышъух. Зэфагъэм фэ-лэжъэрэ, зи Хэгъэгъу гъу-нэнчъэу шІу зыльэгъурэ, ащ пае зышъхъамысыжъ-хэрэр — бэ ныбжыкІэ-хэмкІэ щысэ хъунхэу ахэм къахафэхэрэр. Лъэпкъ ха-бзэхэр къэухъумэгъэнхэм-кІэ, цыфыгъэ шэпхъэ да-хэхэм къақимычынымкІэ

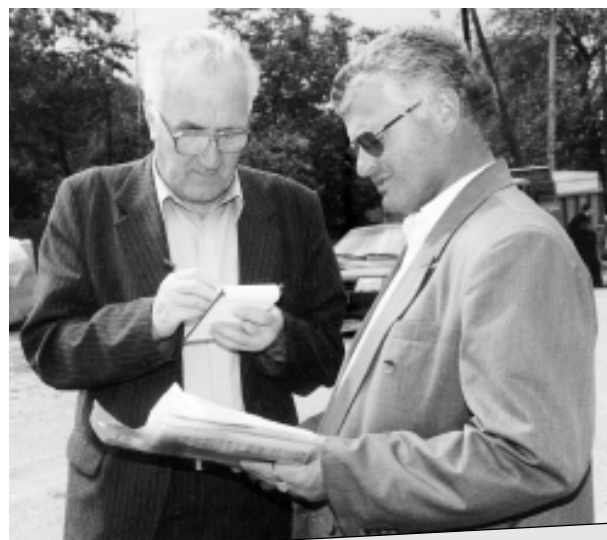
мэхъанэшхо зилэ тхыгъэ-хэу ащ илэхэр мыкІоды-жынкхэу лъэпкъым къы-хэнэщтых...

«Хьаджэрэтбый зэ те-упчІыжыын», «Хьаджэрэт-бый ар ышІэшт» тіозэ бэ-рэ тилофшІэгъу упчІэжъэ-гъу тэшІы.

Непэ сыгу къыздеІэу ЛІэхъусэжъ Хьаджэрэтбый сыфэлъало псауныгъэ пы-тэ илэнэу, иунэгъо дахэ-ренэу хъяр кІоплэнэу, цыфхэм дахэкІэ, шІукІэ игугъу ашІы зэпытынэу.

ТХЪАРКЪОХЪО
Сафьет.

ЗэдзэкІынымкІэ отде-лым ипащ, филологие шІэныгъэхэмкІэ кан-дидат.

Псыхъохэр Адыгеим къызышеухэм тхъа-мыклагъоу къызыдахыгъэм идэгъэзы-жыын пыл псэолэшІхэм япащэу Къыкъ РусІанэ Хьаджэрэтбый дэгущыІэ.

ХЪАДЖЭРЭТБЫЙ ЫНЫБЖЬ ИЛЭЭС 80 ХЪУГЪЭ

ежъ зыфрешлыжы

Ишлушлэ гьунэнчъ

Зы цыф горэм емызэщыжъ лофшлэкло дэгуклэ ыцлэ кьепло пшлоигьомэ, ар сикьоджэгъу класэу, мамхыгъэу, зэлашлэрэ журналистэу, тхаклоу, адыгэ гушылэ гьэлорышлэклэм фэлэпэласэу Ллэхусэжъ Хьаджэрэтбый ары. Мы лым илээс пшы пчъагэмэ кьаклоцл икьэлэмыпэ кьычлэкыгъэ гьээт тхыгъабэмэ — очеркхэм, зарисовкэхэм, репортажхэм, зэдэгущылэгъухэм, художественнэ тхыгъэхэм, тхылхэм лъэпкъ журналистикэр агъэбаигъ, адыгабээр алэтыгъ.

Загорэ сэр-сэрэу сызэупчыжъэу кьыхэкъл: сыда кьыошлэкыгъэ цыфыбэмэ агу унэсыным, лытэныгъэ ыкли цыхъэ кьызфябгъэшлыным анахъ ищыклагъэр?! Ыкли мы упчлэм иджэуап ежъ-ежырэу ащ кьыгоуцо: шушлэным уфэкьаигъэныр, удэмышьхьахыныр, ащклэ сыдыгъуи кьоганэ гори зыфэмышлыжыныр ары. Лофыр зикласэр лофым егъашло. Ллэхусэжъ Хьаджэрэтбый Адыгэ

Республикэм изаслуженнэ журналист, творческэ зэнэкьокьубэмэ сыдыгъуи ахэлэжъэныр ыкли теклоныгъэ-пэрытыныгъэр кьащыдихыныр кьыдэху.

Сикьоджэгъу игушылэ гурылогъошлу, итхыгъэхэр сурэт дахэм фэдэу купкл зилэх. Хьаджэрэтбый зыфэгъэзагъэр анахъэу тиреспубликэ имэкьу-мэщ лофыгъохэм язытет кьилотыкыгъэныр ары, ар кьыдэху. Ау зы лъэныкьоу шымытэу, лылуш гьэсагъэм, журналист лэпэласэм итхыгъэ ушъагъэхэм Адыгеим ицылф пэрытху, республикэм ищытху рязыгъалохэрэр зэфэдэу ащигъэшлуагъэх. Адыгеим ис пстэуми ар игушылэ фабэхэмклэ альылэсызэ кьырэклэ.

Лым ишлушлагъэ гьунэнчъ. Ллэхусэжъ Хьаджэрэтбый ежъ ышъхъэкклэ ытхыгъэ тхылхэри илэх. Ахэм анахъ кьахэщэу слъытэрэр «Шушлагъ» зыцлэ тхылхитлур ары. Мыхэм игупсэ кьуаджэхэу Хьакурынэхъа

блэрэ Мамхыгъэрэ ящылэклэ ыкли кьоджэдэхэм ягъэшлэ гьогу зэщымыщхэр зыфэдэхэр дэгъоу кьащилотыкыгъэ. Шэуджэн районыр зызэхашагъэр илээс 85-рэ ыкли ыпшэкклэ зыцлэ кьеслогъэ кьоджитлур джы зыдэщысхэ чыплэм кьызытлысыжыгъэхэр илээси 145-рэ зэрэхъугъэхэм тхылхыр афэгъэхыгъ.

Хьаджэрэтбый, ыныбжъ емыллытыгъэу, цыф гупсэф лорыш, зыфэгъэзагъэр пылухъанчъэу сыдыгъуи нэрэ-лэрэм зэшлуехы. Тхэн лоф мыпсынклэр кьыдэхъугъэу ежъ щыщ. Етлани анахъ узэрэхъопсэнэу хэлыр зэрэшанышлор ары. Узыкырыплын цыф шлагъу сикьоджэгъу ыкли сигъунэгъу лъаплэу (кьуаджэмклэ) Хьаджэрэтбый. Кьызыхъугъэ мэфэккл дахэмклэ анахъ сызэрэфэлъалорэр ипсауныгъэ дахэу зэтеуцожьынышъ, игухэлъышлухэм альыклэхъанэу ары.

МАМЫРЫКЪО
Нуриет.

Культурэмрэ литературэм-
рэкклэ отделым ипаш.

Гьээзетым кьыфэхъугъ

Тиофшлэгъоу сыкьызытегушылэ сшлоигъо Ллэхусэжъ Хьаджэрэтбый зысшлэрэр блэкыгъэ ллэшлэгъум ия 50-рэ илээсхэм кьащегъэжъагъ. А лъэхъаным титуи тыстудентыгъ, Адыгэ клэлэгъэджэ институтым тычлэсыгъ. Ежъ сапэ итыгъ илээситлу-щы горэкклэ. Къэс-шлэжы гьээтэу «Социалистическэ Адыгеим» лоф шишлэнэу зэрэджэзэ фытыныгъэ кьызэрэратыгъагъэр. А илээсхэм тхэным пыщагъэу зэрэщытыгъэр ары ар кьызыхэкыгъэр.

Нэужым, институтыр кьызеухым, штатым хэтэу лоф шишлэнэу гьээзетым аштэгъагъ. Радиоми, район гьээзетхэми ар ащылэжъагъ. Анахыбэрэ лоф зышишлагъэр ыкли зышишлэрэр «Адыгэ макъэр» ары. Джыдэдэм мэкьу-мэщымыклэ отделым иредактор. Хьаджэрэтбый итхыгъэхэм ягуапэу цыфхэр яджэх. Лэжъэкклэ кьызэрэкклэхэм, цыфышлухэм, клэлэгъаджэхэм, унэгъо дэгъухэм, шлэныгъэлэжъхэм ахэр афэгъэхыгъэх. Уяджэнклэ ытхыхэрэр псынклэх, гурылогъошлух, зэклэупклэагъэх.

лофшлэнымклэ пшэрылгъэу илэхэр журналистым зерифэ-шъуашэу елолэнчъэу, кьахъоу ымыгъэацлэхэу зы мафи кьыхэклырп. Луи, ши пымылгъэу редактор шъхъалэм зыфигъэзэрэ гьээт лофхэр егъэацлэх.

Хьаджэрэтбый нахыбэрэ гьээзетхэм лоф ащишлагъэу республикэм цыф имысэу сэ кьысшлэшлы. Ары ыкли зэрэщыт шыпкьэри. Джащ кьыхэкклэу ар тыдэрэ райони кьышлэжъы, лытэныгъэ кьыфырлэ, кьыфэчэфхэу кьыпэгъокых.

Гьээзетым лофышхоу щигъэацлэрэм дыкыгъоу тхылхэри кьыдыгъэкыгъэх. Ахэри лэжъэкклэ кьызэрэкклэх, хьалэлых зыфэгъэхыгъэхэр. Хьаджэрэтбый непэ кьызыхъугъэ мафэшъ, псауныгъэ пытэ илэнэу, икьэлэмыпэ нахъ чаны хъуэпытылэнэу, иунагъо, илахылхэм адатхэу бэрэ, бэрэ цылэнэу сыфэлъало.

НЭПШЭКЪУЙ Заур.
«Адыгэ макъэм» пшээдэ-
кыжъ зыхырэ исекретарь.

«Зибэ пшлэрэм урылаз»

«Адыгэ макъэм» лоф щысшлэныр зезгъэжъагъэм бэ темышлэу Хьаджэрэтбый зы кабинетым сыдычлэсынэу хъугъагъ. Лофшлэныр тэухыфэ сымышлэрэ лым игъэпсыклэ сшлогъэшлэгъонэу сылпыллагъ. Цыфыбэмэ зэпымыоу телефонклэ афытеуагъ, ежъымы кьыфыте-оштыгъэх. Бэрэ гушылэщытгъеп. Псынклэу упчлэхэри джэуапхэри зэрипхыжыщтыгъэ, тхъапэми ригъэкълужыщтыгъ.

Ятлонэрэ пчэдыжъым кабинетым тыкьызэрэчлэхъэу гьээзетылэу кьытфахыгъэр псынклэу кьызэгъухыгъ. Сэри сыдыхэлпэнэу сыкьэтэджи, ыбгуклэ сыкьэуцугъ. Нэкклэ апэрэ нэклубгъом рычъи, тлэклу гъумытлымыгъэ. Ятлонэрэ нэклубгъом «планеркэм ренэу кьыщытало, етлани мырэушлэу мыхэр атхы зэпыт» ылозэ, гушылэ заулэхэр кьыхитхыкыгъэх. Нэклу

бгъом ит статьям ышъхъэ сыкьеджэнэу игъо симыфэу зэпыригъазэзэ, нэклубгъуимэ нэкклэ арычъи, кьахитхыкыгъэ гушылэхэр зытетхэгъэ тхъапэр псынклэу ышты, кабинетым члэкыгъ. Сыхъат фэдизэ кьэтыгъэу аужырэ нэклубгъом сыкьэсыгъэу Хьаджэрэтбый кьычлэхъажыгъ. Кьыхигъэщыгъэ гушылэхэм салъыхъуэ, гьээзетым зэрэпсаоу сызэрэджагъэр, кьысфэмыгъотыгъэхэри кьызэрэхэкыгъэр, псынклэу ахэр ежъ зэрильэгъугъэхэр зэрэгъэшлагъорэри еслагъэх.

— Мы мазэм илээс 40 хъушт гьээзетым лоф зыщысшлэрэр. «Зибэ пшлэрэм урылаз» алоба адыгэмэ?! Ори ащ фэдизэ мыщ лоф щыпшлэмэ, мытэрэзэу тхыгъэ гушылэр унэ «кьыклао» хъушт, — Хьаджэрэтбый кьыслогъагъ.

Редакцием кьатхэхэрэм ялэ

пэрытхыхэр журналистхэм гьээзетым ишъуашэ еклоу, хэукьоныгъэу хэтхэри агьэтэрэзыжыкхэщъ, кьырагъахъэ.

— Мыр лы шлагъу, дэгъоуи кьэтхэ шъхъае, кьытхыгъэм гупшысэу хэлъыр илыгъэу зэпещы, имыщылэгъабэ рэшлэ-кы, бгъэкклэмызэ ыгу кьеошты, — ылозэ Хьаджэрэтбый кьын ыльэгъуштыгъэ. Арэу щытми, авторым кьызэритхыгъэм пэблагъэу кьегъэнэжыкы Хьаджэрэтбый.

Непи Хьаджэрэтбый илофшлэкклэ пыч фэхъугъэп: сыд фэдэрэ теми игъом егъэхъа-зыры, ытхыхэрэри цыфхэм аштэ. Ащ истатъяхэу итхылгъэу кьыдыгъэкыгъэм кьыдэхъагъэхэм уяджэ зыхъуклэ, псынклэу кьэоубыты зэрэлэпэласэр, ежъ тхэкклэ хэхыгъэ гьэнэфагъэ зэрилэр, тхаклохэм ежъ ильэгъо занклэ тетэу зэрахъуцагъэр.

КЪЭЗЭНЭ Юсыф.
АР-м изаслуженнэ журналист.

Лофшлэклошху

«Адыгэ макъэм» щылэжъэрэ пстэуми, щэч хэмылгъэу, ар кьалошт журналист анахыжъэу кьытхэт Ллэхусэжъ Хьаджэрэтбый фэгъэхыгъэу. Илээс пчъагъэхэм кьаклоцл мэкьу-мэщымыклэ отделым ипашэу зэрэщытым ыкли илофшлэн шу зэрильэгъурэм кьахэкклэу, гьэмэфэ анахъ фабэхэми мышъхъахыжъэу фотоаппаратымрэ диктофонымрэ ылыгъху, республикэм ирайонэу зынэмысырэ кьэмынэу кьыкълухъэхэзэ, лэжыгъэм илухыжыныр зэрэклорэр кьыгъэлэгъон ыльэкыгъ. Етлани пчыхъэм районым кьыкълужыгъэмэ, пчэдыжъым гьээт нэклубгъом ихъащт материалыр хъазырыгъ. Бэрэ згъэшлагъоу Хьаджэ-

рэтбый еслъэгъулэрэр гьээт нэклубгъом зэрэхэлплагъэм тетэу хэукьоныгъэ хэтмэ кьызэрильэгъурэр ары, тхыгъэхэм афэгъэхыгъэми, материалхэр нэклубгъом зэритхэ шыклэр арыми.

«Адыгэ макъэм» кьэтхэрэ гьээзетеджэхэм янахыбэм ятхыгъэхэм Хьаджэрэтбый лоф адишлэмэ ашлоигъоу кьызэрэкклэ-лэлухэрэми тыщыгуаз. Ар кьызыхэкыгъэр тхыгъэ пэпчъ уасэ фишын, зыгорэ хэлъы-хэу щытмэ, ар кьыхигъэщын, кьыплыгъэлэсэу кьытын зэрильэкыгъэр, анахъ тхыгъэ кьынми дэмышъхъахэу, ежъ ием фэдэу дэлэжъэныр шэны зэрэфэхъугъэр ары.

Гьээзетым исыд фэдэрэ жанри Хьаджэрэтбый зэрэфэлэ-пэласэр бэмэ ашлэ, сыд фэдэ пшэрылэ редактор шъхъалэхэм фашлэу хъугъэми, «сфэшлы-штэп», «сынэсын слъэкышштэп» ылуагъэу зэхэтхыгъеп, бэри зэригъажэхэу кьыхэкыгъэп.

Мары, Хьаджэрэтбый, уиилээс 80 зыщыхэбгъэунэфыкыштыт мафэр кьэсыгъ. Ар гушлуагъо, ау лъэшэу тыгу кьео непэ укьызэрэтхэмытыр. Арэу щытми, тэгугъэ ыкли тыпфэлъало уипсауныгъэ зыпкъ иуцожьынышъ, укьытхэуцожьынышъ. Уишылэныгъэкклэ анахъ мэфэ гушлуагъоу узыщырихылылэнэу узыклэхъопсырэрэ кьэплэгъужынышъ тыпфэлъало.

ЖАКЪЗМЫКЪО Аминэт.
Социальнэ лофыгъохэмклэ
отделым ипаш.

1962-рэ илээсым редакцием щытырахыгъэ сурэ-
тым итхэр (сэмэгумклэ кьэбгъэжъэнышъ): Ллэху-
сэжъ Хьаджэрэтбый, Аульэ Кьэлэшъау ыкли
Пэнэшъу Хьамзэт.

Зэфэхьысыжъхэр кыышыгъэх, пшъэрылъхэр кыыгъэнэфагъэх

Адыгэ РеспубликэмкӀэ кӀалэу МыекӀуапэ ипрокурорэу ТхъазэплӀэ Аслъан журналистхэм апае иапэрэ пресс-конференцие джырэблагъэ кытыгъ. 1999-рэ илъэсым кыыщегъэжъагъэу прокуратурэм иорганхэм ащ кӀулыкӀу ащехьы. Лъэхъэнэ зэфэхьыафхэм политическэ репрессиехэм ахэфагъэхэр ухьижъыгъэнхэм-кӀэ Адыгэ Республикэм ипрокурор иӀпылӀ-гъоу, Кошхъэблэ, Джэджэ, Шэуджэн районхэм япрокурорхэм яӀпылӀгъоу, Шэуджэн районым ипрокурор шъхьалэу юф ышлагъ. МыекӀуапэ ипрокурорэу загъэнэфагъэр мазэ хъугъэ.

Цыфхэм ящылӀкӀэ-псэукӀэ нахьышӀу шыгъэнымкӀэ, ахэм яфитыныгъэхэр кӀэуухъумэгъэнхэмкӀэ прокуратурэм юфӀу ышӀэрэм А. ТхъазэплӀыр кыитегушылагъ, тапӀкӀэ пшъэрылъэу зыфигъэуцужьыхэрэм ягугъу кыышыгъ ыкӀи журналистхэм яупчӀэхэм джэуапхэр кӀари-тыжъыгъэх.

— МыекӀопэ прокуратурэм илофшӀэнкӀэ сыда анахъэу ыналэ зытыригъэтырэр, пшъэрылъ шъхьалэу зыфигъэуцужьыхэрэр? Къольхъэ тын-ыхыным пшӀуеклогъэнымкӀэ мы илъэсым сыд фэдэ зэфэхьыжъа шъуилӀхэр?

— 2013-рэ илъэсым пыкӀыгъэ мезипшӀым кыыклоцӀ мы лъэныкъомкӀэ прокуратурэм зэшӀуихыгъэр макӀэп. УплӀэкӀунэу зехищагъэхэм кыызэрагъэлъагъагъэмкӀэ, ахъщэ къольхъэ тын-ыхыным ыльэныкъокӀэ хэбзэгъэуцугъэр аукуагъэу хъугъэ-шӀэгъи 144-рэ кыыхагъэщыгъ. Правовой актхэм алъэныкъокӀэ щылэ хэуконыгъэхэр муниципальнэ фӀэо-фашӀэхэм нахьыбэрэмкӀэ япхыгъэх. ШӀапхъэ правовой акт-

хэр прокуратурэм экспертизэ зешӀыхэм, къольхъэ тын-ыхын нэшанэ зилэ юфыгъо 12 кыыхыгъэщыгъ. ИнатӀэ зылыгъ пӀэцэ 32-у хэбзэгъэуцугъэр зыукъуагъэхэм дисциплинарнэ пшъэдэклӀыжъ арагъэхьыгъ. Къэралыгъо ыкӀи муниципальнэ кӀулыкӀу-кыушӀэхэм, ПенсиехэмкӀэ фондым и ГъэлорышӀапӀэу АР-м щылӀэм и МыекӀопэ отдел илофшӀӀэхэм фэдэу кӀалӀэлахъэрэм, мылькӀоу алӀкӀлӀым ыльэныкъокӀэ кӀэбарэу кӀатын фӀэагъэхэм шъыпкъагъэ ахэмылӀэу кыызэрэхэкӀырэр ары нахьыбэмкӀэ хэуконыгъэу кыыхэдгъэщыгъэхэр зепхыгъэхэр. 2013-рэ илъэсым кыыклоцӀ ахъщэ къольхъэ тын-ыхын нэшанэ зилэ бзэджэшлагъэхэм апӀшӀуеклогъэным фӀэшӀ кӀэлэ прокуратурэм ышлагъэр бэ. Прокурор уплӀэкӀунхэм яматериалхэм адистӀэу уголовнэ юфи 3-у кыызӀэуахыгъэхэр следственнэ кӀулыкӀуэхэм алӀкӀагъэхьагъэх, блӀэкӀыгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ ащ фэдэ юфӀу кыызӀэутхыгъэр зы. Мыщ фэдэ бзэджэшлагъэ зезыхьагъэхэм къэралыгъом зэрарэу рахыгъэр кыагъэпщыныжъыгъэным тыналэ тедгъэтыгъ. Хьыкумым унашъоу ышыгъэм диштӀэу УФ-м ибюджет сомэ мин 69-рэ идгъэхьажьыгъ.

— Сэкъатныгъэ зилэ цыфхэм ящыклагъэр

ягъэгъотыгъэным прокуратурэм сыдӀэу ыналэ тыригъэтыра?

— КӀалэм унэхэр щашӀыхэ зыхьукӀэ, сэкъатныгъэ зилӀэхэм яфитыныгъэхэр аукуагъэу бэрэ кыыхэкӀы. АщкӀэ Урысыем ихэбзэгъэуцугъэу «УФ-м щыпсэурэ цыфхэу сэкъатныгъэ зилӀэхэр социальнэу кӀэуухъумэгъэнхэр» зыфилорэр гъэцӀкӀагъэ хъурӀэп. Унашъом кыызэрэдилытэрэмкӀэ, унэр ашӀы зыхьукӀэ, ащ иплан кыыдыхэлытагъэу, сэкъатныгъэ зилӀэхэм апае пандусхэр ахагъэуцонхэ фае. Анахъэу хэбзэгъэуцугъэр зыукъохэрэр тучанхэр, парикмахерскэхэр, шхӀапӀэхэр ыкӀи нэмыкӀхэри арых. ГушыӀэм пае, МыекӀуапэ иурамхэу Пролетарскэмрэ Краснооктябрьскэмрэ зыщызӀэуалӀэхэрэм дэжэ бэмышӀэу щагъэкӀэжъыгъэ щӀӀэ гупчэхэр шапхъэу щылӀэхэм апэчыжъэх. Джащ фэдэ кӀабз гупчэ бэдзэрым дэт тучанхэри, ахэм пандусхэр ялӀэхэп ыкӀи узымыгъэцӀлӀхэрэ плиткэхэмкӀэ ялухьапӀэхэр гъӀпкӀагъэхэп. Ащ нэмыкӀэу, МыекӀуапэ дэт поликлиникэхэм ащыщхэр, мӀшӀокугъоу вокзалыр, банкоматхэр сэкъатныгъэ зилӀэхэм апае икӀоу зетегъӀпсыхьагъэхэп.

— Республикэм щыпсэухэрэр непэ анахъэу зыгъэгумӀкӀы-хэрэм ащыщ псэуплӀэ-коммунальнэ хьызмэтым игъэлорышӀӀэ-кӀо компаниехэмрэ ТСЖ-мрэ цыфхэм кӀатырэ ахъщэр зыщыклагъэм пӀуамыгъахъэу зэратыгъурэр. АщкӀэ коммунальщикхэм пшъэдэклӀыжъ яжъугъэхьын шӀольӀкӀа?

— Илъэсэу тызыхэтым МыекӀопэ прокуратурэмрэ лъыплӀэкӀо-ревизионнэ кӀулыкӀуэхэм яспециалистхэмрэ тызэгъусэу гъэлорышӀӀэ-компаниехэм ыкӀи ТСЖ-м яфинанс-хьызмэт юфшӀэн зэрэзэхашӀэрэр тыуплӀэкӀугъэ. Хэбзэгъэуцугъэу щылӀэр бэрэ аукуагъу кыыхэдгъэщыгъ. ГушыӀэм пае, гъэлорышӀӀэ-компаниеу N 2-м финансахэм алъэныкъокӀэ бзэджэшлагъэ зэрэзэрихьагъэм кыыкӀэ-лыкӀоу уголовнэ юф кыыфызӀэутхыгъ, джырэ уахътэ ар зэхэтэфы. Коммунальнэ фӀэо-фашӀэхэм апӀлухъэрэ ахъщэу цыфхэм кӀаихыгъэр икӀэры-кӀэу кыылытэжъынэу ыкӀи мылькур афызӀэклӀгъэкӀо-компаниеу N 6-м фӀдгъэпытӀэгъагъ. Ащ хьыкумым дыригъэштагъ ыкӀи цыфхэм яфитыныгъэхэр кӀэуухъумэгъэнхэмкӀэ унэшъо гъэнэфагъэ ышыгъ. ПсэуплӀэ-коммунальнэ хьызмэтым ыльэныкъокӀэ кӀэуцурэ гумӀкӀыгъохэр зэхэфыгъэнхэм, дӀгъэзыжъыгъэнхэм пытагъэ хӀлӀэу тыкӀякӀуапӀэ.

— Зизакъоу сабыир зыплӀрэ ныхэр чэ-зыум хэмытхэу кӀэлӀцӀыкӀу ыгъы-плӀэм чыплӀэ кӀащаратынымкӀэ фӀэгъэ-кӀотэныгъэ горӀхэр ялӀха?

— ШӀольыр ыкӀи федеральнэ хэбзэгъэуцугъэхэм мыщ фэдэ фӀэгъэ-кӀотэныгъэхэр кӀадыхӀэлытагъэхэп. Ау кӀӀогъэн фае унэгъо лужьухэм, апӀрэ ыкӀи ятӀонэрэ купым хахъэу сэкъатныгъэ зилэ ны-тыхэм ясабыйхэм, ны-ты зимылӀжъ ыкӀи ахэр зышъхьашымытыжъ кӀэлӀцӀыкӀлӀхэм, дзэм кӀулыкӀу щызыхьыхэрэм, полицием илофшӀӀэхэм, нэмыкӀхэми ащ фэдэ фӀэгъэ-кӀотэныгъэхэр зӀрӀлӀхэр.

— Социологическэ ушӀэтынхэм язэфэхьысыжъхэм кыызэрагъэлъагъорэмкӀэ, ахъщэ къольхъэ тын-ыхыныр анахъэу зыхъагъэу алъытэрэр псауныгъэр кӀэуухъумэгъэнымрэ гъэсэ-ныгъэмрэ ясистемэ-

хэр арых. Ар шъып-кӀэкӀэ о олыта?

— Гъэсэныгъэм исистемэ гъӀкӀэжъыгъэным ипрограммэ кыыдыхӀэлытагъэу кӀалэм кыы-лӀкӀэхьагъэ мылькур зэрагъэ-федагъэр прокуратурэм ыуплӀэ-кӀугъ ыкӀи мызэу, мытӀоу хэуконыгъэхэр кыыхыгъэщыгъэх. ГушыӀэм пае, МыекӀуапэ игу-рыт еджаплӀэ горэм лӀмэ-псы-мэхэм якъэщэфынкӀэ федеральнэ хэбзэгъэуцугъэм кыы-дилытэрэ лъэныкъохэр ыгъэ-цӀкӀагъэхэп. Ащ кыыхэкӀыкӀэ мы гурыт еджаплӀэм итащэ сомэ мин 30 хъурэ тазырыр ты-ральхьагъ, административнэ пшъэдэклӀыжъ рагъэхьыгъ.

— Предприятиехэм япащэхэу лӀжъапкӀэм итын зыгъэгужьохэрэм сыд фэдэ пшъэдэклӀыжъа яжъугъэ-хьырэр?

— МӀэзитӀум нахъ макӀэу лӀжъапкӀэр загъэгужьокӀэ, хэбзэгъэуцугъэм диштӀэу яхэу-кӀоныгъэхэр псынкӀэу дагъэ-зыжъынхэу пащэхэм афӀэтӀгъэ-пытэ, джащ фэдэу лажъэ зилӀэхэм дисциплинарнэ пшъэдэ-кӀыжъ ятӀэгъэхьы. МӀэзитӀум на-хьыбӀэу лӀжъапкӀэр загъэгужьо-кӀэ, предпрятиехэм япащэхэм уголовнэ юфхэр кӀафызӀэу-тӀых, ащ епхыгъэ материалхэр следственнэ кӀулыкӀуэхэм алӀ-кӀэтӀгъахъэх. Мы илъэсым имӀэ-зипшӀ лӀжъапкӀэм итынкӀэ хэ-бзэгъэуцугъэр гъогӀоу 43-рэ аукуагъэу кӀэлэ прокурату-рэм кыыхыгъэщыгъ, зы уголовнэ юф кыызӀэуихыгъ. Мыщ дӀжъым кыыхэзгъэщынэу сыфай юфшӀӀа-кӀоу зифитыныгъэ аукуагъэхэм шӀокӀ имылӀэу ты-зӀрадӀӀӀыпӀӀыщтыр, хэбзэгъэу-цугъэр зыукъуагъэхэм яфӀэ-шъуашӀэр зӀрӀдгъэгъотыщтыр.

ТхъазэплӀэ Аслъан журна-листхэм кӀатыгъэ упчӀэхэм джэуапхэр кӀаритыжъызэ, Мые-кӀуапэ имызакъоу, ащ хэхъэрэ кӀоджэ псэуплӀэхэм адӀэс-хэми алу-кӀэзэ зӀришӀыщтыр кыыхыгъэщыгъ. Цыфхэм гумӀ-кӀыгъоу ялӀхэр зэхэфыгъэн-хэм, нӀбгырэ пӀпчъ лӀпылӀгъу фӀэхъуным ащ лӀэшӀэу ыналэ тет. Цыхъэу кыыфашыгъэр кыыгъэшъыпкъэжъыныр ипшъэ-рылъ шъхьалэу елытэ.

КИАРЭ Фатим.

2014-рэ ОЛИМПИАДЭР

ЗӀкӀэри джы Шъачэ датхэщт

Я 686-рэ номер зытет унашъо «Я XXII-рэ КӀымӀфӀэ Олимпийскэ джӀэгунхэр зыщырагъэ-кӀокӀыштхэ уахътэм щынӀэгъон-чъагъэм изэхэщӀэн гъӀӀӀэшыгъэ шӀыкӀэм тетӀэу зэрэзӀшӀо-хыгъэщтым ехьылӀлагъ» зыфи-лорэм гъэмафӀэм джыри кӀэ-тхӀэгъагъэх, ау бэмэ янӀплӀэ-гъу ащ кыыщыуцугъӀэп. Ау Олимпиадэм кӀонэу зызыгъэ-хьазырэр пстӀэуми зэхъокӀы-ныгъэхэм аналэ тырадзӀэн фае. Мы унашъом я 7-рэ пункт кыыхъагъ, ащ кыыщӀо: 2014-рэ илъэсым ищылэ мазэ

и 7-м кыыщыублагъэу гъэтха-пэм и 21-м нӀс **Урысыем щыщхэу Шъачэ кӀонэу хъу-гъэхэм, мурадэу ялӀэм емы-лытыгъэу, охътэ гъэнэфа-гъэм ащ зыдарагъэтхэн фае.** Кошын юфхэмкӀэ федеральнэ кӀулыкӀуым мӀэфищым кыыклоцӀ ятхыльхэр рамыхьылӀэхэ хъу-щӀӀӀ.

Арышъ, Олимпиадэм кӀо зы-шӀоигъо пстӀэуми ауплӀӀэкӀу-жъын фае паспортыр зыда-штагъэмэ. ЧыплӀэм кыызысы-хӀкӀэ, зӀрысыщтхэ унэр е фӀэ-тӀрыр зиер ягъусэу кошын юф-

хэмкӀэ кӀулыкӀуым кӀонхэу зы-щагъэгъупшӀэ хъушӀтӀ.

«Комсомольскэ правдэм» кыызӀэритӀрэмкӀэ, кошын юф-хэмкӀэ Краснодар краим и Гъэ-лорышӀапӀэ Шъачэрэ Адлеррэ палаткэхэр кӀащызӀӀуихыщтых тхыльхэр арахьылӀӀнхэм те-гъӀӀпсыхьагъэхэу. ПсэуплӀэр зиехэм ар кӀэзыушыхьатырэ тхыльхэр зыщагъэгъупшӀэ хъу-щӀтӀ. ХьакӀӀэхэм зарагъэтхы-нымкӀэ яшӀоигъоныгъэ кызыло-тыкӀырэ лӀӀэу тхыльхэр атхы-щтых.

Охътэ гъэнэфагъэрэ Шъачэ

дӀтхӀэгъэнхэу тхыльхэр зы-мыгъӀӀпсыгъэхэм админист-ративнэ пшъэдэклӀыжъ ара-гъэхьыщт — тазырэу со-мэ 1500-м кыыщыублагъэу 2500-м нӀс арагъэтыщт.

Кошын юфхэмкӀэ кӀулы-кӀуым илофшӀӀэхэм кӀӀкӀуа-гъэхэр чӀӀ-зымафӀэм кыыклоцӀ атхынхэ фае. Ау джыри гъэнэ-фагъӀӀ а уахътэм паспорт амы-лыгъэу цыфхэр зӀрӀхэтыщт-хэр. Джащ фэдэу зы маф е мӀэфитӀу нахьыбэрэ щымылӀ-нхэу кӀоштыхэми ашӀӀэн фаер джы-ри зэхэугуфыкӀыгъӀӀ.

ХьакӀӀэхэм, зыгъэхъу-жыплӀэ-зыгъӀӀпсӀӀӀӀӀэхэм кӀащыуцущтхэм кошын юф-

хэмкӀэ кӀулыкӀуым зыфагъэ-зӀнэу ищыклагъӀӀ — зӀры-сыщтхэм иадминистрацие ащ фӀэгъэхьыгъэ юф пстӀэури зӀ-шӀуихынэу щыт.

Къэралыгъом ичылӀлӀ пстӀэ-уми зашӀарамыгъэтхэу мӀфӀэ 90-рэ цыфхэр ащылӀнхэ алъӀ-кӀынэу фитыныгъэ кӀэзытыщты-гъэ хэбзэгъэуцугъэр я 7-рэ пунктым зӀрӀхъокӀы.

ӀӀкӀыбым кыыкӀыхэрэм визэ пымылӀэу ДжӀэгунхэр окӀофӀкӀэ кыыхьанхэ алъӀкӀыщт. ХьакӀӀэ пӀпчъ Шъачэ мӀфӀэ 30-рэ дӀэ-сышъушӀт.

Къэбарыр хэутынӀм кыыфӀэзыгъэхьазырыгъэр **МӀӀӀӀӀӀӀӀӀ Саид.**

ШІЭЖЬ

— Къэсшэжырэ чэт клэн-клэхэр, щэр аугъоихэу зэрэдэ-тыгъэхэр ары. Мафэ горэм машинэр аклыгъоу, бэщым клэгъэкъуагъэу клэлэр итэу ратырэр ыгъэуцоу къеклоклыщтыгъэх. Джащ фэдэу къыдэхъагъэхэу тичэм зэккырымыкыгъэу, мэфэ зытлуш нахь имылэжъэу щэгум дэтэу, сянэ дэжъ къылухъэх, «яйко, молоко», залом, «тилэп», арылуагъ. «Чэмыр дэт, сщырэп», — ылуагъ. Фашистым клэрахъор къырихи, еклаули, чэмыр ыуклыгъ. Сянэ гуцэ «сыдэу сшын, клэлэ быныр сыдэу хъун» ело, мэнэ-тлупцлэ. Ащыгъум сшынахыжъэу Якъубэ иклэлищ исыгъ, ежъ Якъубэ заом щылагъ, тэ клэлэ быныр тызэхэсыгъ, сшыпхъу нахыжъэхэри, сшынахыжъи исыгъэх. Сэ къызэрэсшэжъэу, заор къемыжъэзэ нэбгырэ 16-у тиунэ тисыгъ.

Хъабидэт зэклэмэ анахыклэу зэшыпхъуи 6-рэ зэши 4-рэ хъуштыгъэх. Заор къызежъэм ежъ пшэшъэ лэтэхъуагъ. Ышнахыжъэхэм зэуаплэм къаджэ-гъагъэх. Хъаджмэт апэрэ мафэхэм хэклодагъ. Анахыжъэу Якъубэ зэо гъогу хылыгъэ къыклугъ, псаоу къыхэкыжынэуи инасып къыхыгъ, ау гъэры зэрэхъуагъэм фэшл зэо ужыми бэрэ агъэпщынэжыгъагъ. Хъабидэт къызэриуатэрэмклэ, Теклоныгъэр къыздахыгъэм илэсныкыо тешлагъэу ышнахыжъ къэкложыгъагъ. Ау ипщынэн ащ щухыгъагъэп.

— Якъубэ къызэкложым, бригадирэу агъэнэфэгъагъ. Илэсныкыо тешлэжыгъэу милиционер исэу кузэклатыр та-дэжъ къылохъэш, Якъубэ да-щыжы, — къелуатэ Хъабидэт. — Ащ илоф амылоу мэхихырэ пылыгъэх. Етланэ укл тыралъхъагъ. Къызэкложым етланэ къысфилотэжыгъагъ зэклэри. «Чэщ реным сымичъыеу сыщысыгъ», — ылоштыгъ. Пчэдыжым къэрэгъулыр къылухыи, командирым

Алиша Хъабидэт къэбарлотэным фэлаз, ышлэ-рэри, ыльэгъугъэри бэ. Ежъ зэрэлупклэм, игу-лытэ зэрэчаным ялытыгъэуи хъугъэ-шлагъэу ицлыкълугъом щегъэжыгъэу пэкклэыгъэ пстэури ыгу къэкыжыи. Хъабидэт къызщыхъугъэри, зыщыдэклауагъэри, унагъо зыщишлагъэри Аскъэ-лай. Къоджэдэсхэр ащ зэреджэхэрэр Цуц. Ищы-лэныгъэ Аскъэлае зэрэщыклауагъэм елытыгъэуи икьоджэ гупсэ фэгъэхыгъэ тарихъ къэбар зы-фэшхъафхэм ащыгуагъ. Тэмыкыуагъэм япхъоу Хъабидэт 1932-рэ ильэсым къэхъугъ. Зэо ильэс-хэр дэгъоу къэшлэжыи. Ежъ иунагъуи зэо мэх-хаджэр къылыгъэсыгъ. Чылэм фашистхэр къы-зэрэдэхъагъэхэр, ащ мыхъо-мышлагъэу щашлагъэхэр ынэгъу клэлыгъэх ыкли къелотэжыи.

Зэман къинхэм ялотаклэу

дэжъ ыцагъ. Укыр зэрэтыра-хыжыгъэр ыкли ильэс 25-рэ хъурэ хъапс зэрэтыралъхъагъэр

къызырелом, зэрэгъулауагъэм къыхэклэу «джыри мы дуна-им ильэс 25-рэ сыщыпсэушт»,

ылуи, иклэкожъ дидзынегъагъэу къылотэжыщтыгъ. Ау Хъабидэт ыш нахыжъэу къатлупшыжыгъ. Ильэсий тешлагъэу къэкложыгъагъ. Ащыгъум зэрэунагъоу зэрэгъушлогъагъэхэр джы къызнэсыгъэм щыгъупшэ-жырэп.

Хъабидэт ятэу Зеклошыу заор къемыжъэзэ идунай ыхъ-жыгъ. Янэу Хъан фэгъэхыгъэу къэбар гъэшлэгъон Хъабидэт къелотэжы:

— Сэ сыкызыфэхъум сянэ пльыр-стыр хъуишъ, телы-кыгъ. Агъэтылынынэу агъэхъа-зырыгъ ыкли сабыи нэбгырэ 11 зыфигъотыгъэ ишъхъэгъусэ рагъэпльыжынэу рацагъ. «Хъадэп мыр, члэшъульхъащтэп», — ылуагъ сятэ, къээрэгъуои-гъэхэри зэбгыригъэкыжыгъэх. Сятэ лы лушыгъ ыкли хъугъэр къыгурылуагъ. Чэщ-мэфищ тешлагъэу сянэ къэнэхъэжыгъ.

Ащ ыуж ильэс 36-рэ Хъабидэт янэ къыгъэшлэжыгъ. Заом илэхъан къоджэдэсхэм дзэклоглэхэм ашхыщтыр, ащы-гыщтыр къагъэкыштыгъ, агъ-хъазырыштыгъ. Колхозым щы-лажъэхэрэм Хъабидэт янэ хъа-лыгъу афигъажъэщтыгъ.

Аскъэлае ащыгъум дэтыгъэ ильэси 7 еджаплэр Хъабидэт къылухыгъагъ, ильэси 7-рэ Мые-къуапэ дэт тхылъ тедзаплэм лоф щышлагъ. «Орэд дэгъоу къаслоштыгъ», — ело Цуцэ. Ащ ишыхъат къэбари къелуатэ:

— Типографиком лоф щы-шлэ зэхъум Тхъабысым Ума-рэ ихор сыхэтыгъ. Орэд 13 къатлоштыгъ, нахыбэр сэ къы-хэсыдзэщтыгъ. Мыекъуапэ дэт хызмэтшлэплэхэр къэаткълухъ-хэзэ концертхэр къащытты-щтыгъэх. Сэмэгъу Гошнагъо лоф къыддишлэщтыгъ редакторэу. Москва дэт консерваторием члэхъанэу клоны зэхъум, сыз-дищэнэу ылогъагъ, ау «слэхэр иных, сценэм сыкъеклущтэп», слуй, сыклогъагъэп. Джы къыз-нэсыгъэм ащ сыфыклэгъожыи.

Джащ тетэу Хъабидэт шлу ыльэгъурэ лофыр чидзыжыгъ, 1957-рэ ильэсым Тэмыкыуа-мэ япхъоу Хъабидэт Алиша Ибрахимэ дэклауагъ, чылэм къыгъэзэжыгъ ыкли ащ къы-щыублагъэу унэгъо хызмэтыр зэрихъагъ, сабыйхэр ыплогъэх. Ишъхъэгъусэ колхозым илофы-шлэ пэрытхэм ащыщыгъ, ильэ-си 10 пчэагъэрэ лонэкло маши-нэмклэ лэжъагъэ. Алиша зэ-шъхъэгъусэхэм къуи 3-рэ зы пхъурэ зэдаплугъ. Иклэлэ на-хыклэ Хъабидэт джы клэпы-рыс. Къорэлъф-пхъорэлъфы-хэр, ахэм ялыфыгъэхэр адеплух, адегъасэх. Орэдкълэоныр шлу зыльэгъуштыгъэ Хъабидэт усэ зэфэшхъафхэр етхы. Ахэм ащыщхэм заом ижъалымыгъэ къащырелотыкы. Теклоныгъэм и Мафэ ехъулэу чылэм шызэ-хъащэрэ мэфэклэ зэхъэхэм Алиша Хъабидэт къырагъэбла-гъэ ыкли иусэхэм къащаджэ.

Зэо ильэсхэр зыпэкклэыгъэ Цуцэ анахъ ыгъэлъаплэрэр ма-мырныгъэр ары. Щылэныгъэ рэ-хъатым сабыйхэр щаплунхэу, щыпсэунхэу зэрэфаер, ащ зэ-рэклэхъопсырэр итхыгъэхэм къа-щырелотыкы.

ГЪУКІЭЛІ Сусан.

АРХЕОЛОГИЕР

Къушъхъэ сурэтхэм яхъишъ

Темыр Кавказым къушъхъэ цаклэхэм ащыхаулуцлыгъэ петроглифхэр бэрэ къыцагъотыхэу хъугъэ. Ащ фэдэ ижырэ сурэтхэм ясаугъэт бэмышлэу Къэбартэе-Бэлыкъар Республикэм и Бэхсан район ит псэуплэу Былым зыфилорэм пэмычыжъэу къыцагъотыгъ.

Апэ ахэр къыхэзыгъэщы-гъэхэр Хъапэе Назыр ары. Сурэтхэр 50 фэдиз мэхъух, хъа-клэ-къуаклэхэм, члышъхъашом темыт псэушъхъэхэм, шыухэм, цыфылэхэм ахэр атыхыгъэх. Сурэтхэр зыщышлыгъэ къушъхъэ цаклэхэр плагъэх, метрищ фэ-дизклэ члышъхъашом зэрэлэ-чыжъэхэм ахэр зышлыгъэхэр е хэзыупкыгъэхэр цыф ины-гъэу (пъэагъэу) урегъэгупшыс.

Сурэтхэм ащыц горэм нэ-гъунджэ апчыхэр зэпырыгъэ-загъэхэу, ахэм акъопсхэр щэ-нэбзым фэдэу ашъхъащылхэу иолъагъо. Ау пэсэрэ сурэтыш-хэм ашыштыгъэр альэгъурэ къо-дыер арыгъэ, арышъ, сурэт-хэм арыпллагъохэрэм бэ узэ-рагъэгупшысэрэр. Ахэм ахэтых нэмыклэ планетэхэм къарыбы-быкырэ къухъэлъатэхэм афэдэ-

хэр. Хэта зышлэрэр, мары ло-шъхъэмэфэ лъапсэм, 1989-рэ ильэсым, Бэхсан къушъхъэ тлуаклэм цыфыбэмэ щалъэ-гъугъ зэрэбыбыхэрэ аппара-тыжъ гъучыч гъум зэхэцлы-цлагъэхэмклэ зэрэгъэубытыгъэ фэдэу. Сурэтхэр нэмыклэ цивили-зацияхэм якъухъэлъатэхэм атырашыкылынхэ зэралъэкы-щтыгъэр шлэныгъэлэжъхэм ха-гъэунэфыкы.

Гъэшлэгъоны, къушъхъэ ца-клэхэр илэсышъэ пчэагъэхэм ошхи, оси аутыныгъэхэми, ты-гъэнэбзыйхэм растыкыгъэхэ-ми, сурэтхэр теклодыкыгъэхэп, ау, къушъхъэбгъухэм ахэтыс-хъагъэхэм фэдэу, ашъохэр зэ-хъокыгъэх. Арын фае къу-шъхъэм пэблэгъэ лъэс гъогум рыклогхэрэм ахэм гу зыклатъа-мытэщтыгъэр.

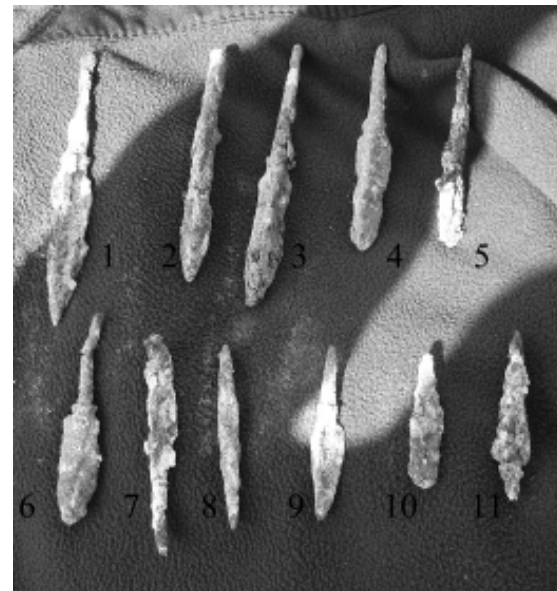
Сурэтхэм псы затыраклэм, зэрэшыгъэхэ шъо зэфэшхъаф-хэм псэ къапыклэжыгъэ ыкли уахътэр зэкклэжыгъэм фэдэу ахэр къыхэщыжыгъэх. Ащыц горэм бзылыфыгъэм исурэт къу-шъхъэбгъум клэрытэу, ланэклэ краскэр къушъхъэ цаклэм щифэу тешлыхъагъ. Сурэтхэр ллэ-шлэгъу пчэагъэхэм клодыгъэхэп.

Бзылыфыгъэ сурэтыр нахъ къызкылахыгъэр американскэ шлэныгъэлэжъхэм къагъэнэфагъ, ахэм ижырэ лъэхъаным ашы-гъэ сурэтыбэ зызэрагъапшэм, апэрэ сурэтышхэу члыгу шъхъа-шом щыпсэугъэхэр зэрэбзыль-фыгъагъэхэр къагъэнэфагъ.

Бэхсан къушъхъэ тлуаклэм къышыхагъэщыгъэ пэсэрэ сурэт-хэм аныбжъ зыфэдизыр джы-ри ашлэрэп, ахэм анэмыклэу къушъхъэ лъапсэм, сурэтхэм ачлэгъыклэ, щэбзэцапэхэр бэу археолог зэшъхъэгъусэхэу Вик-торрэ Мариерэ къызэрэцагъо-тыгъэхэри бгъэшлэгъон фэдиз мэхъу.

Пшэдэклэжыгъэ ыхъыремклэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зилэ об-ществэу «Западно-Кавказская археологическая экспедиция»

зыфилорэм илофышлэу Алексей Пьянковым (Краснодар) щэб-защэхэм апалъхъэщтыгъэ па-клэхэм апае мырзуштыгъэ къы-луагъ: «Щэбзэцапэхэр джыри зэрамыгъэкъэбзагъэхэм ыкли ятеплэ шъуашэ зэрэзэщы-къуагъэм къахэклэу теубытагъэ хэлъэу ахэр зыцагъэфедэгъэ-хэ лъэхъаныр къэбгъэнэфэныр

къын. Ау научнэ квалифика-циеу щэбзащэхэр зыфэдэхэр зэрэзэтырафыхэрэм ыльэны-къоклэ укьеклуалэмэ, къагъо-тыгъэ пкыгъоухэр я VIII — X-рэ ллэшлэгъухэм агъэфедэ-щтыгъэхэм нахъ адештэх».

Къэралыгъо тарихъ музейм илофышлэу Анна Кадиевам къыхегъэщы къушъхъэбгъухэм атешлыхъгъэ сурэтхэм адэжъ щэбзащэхэм апалъхъэщтыгъэ-хэри къызэрэцагъотыгъэхэм къылуатэрэр а чыплэр тхэлъэ-луплэу зэрэщы-тыгъэр арэу.

Ау къушъхъэм тешлыхъгъэ сурэтхэр а чыплэм къызэрэцагъо-тыгъэхэр апэрэ, арышъ, наукэм-клэ ар гъэшлэгъон дэд. Профессио-налхэм сурэтхэр къаплыхъэхэмэ дэгъу. Охътабэ темыклэу Бэх-сан районым шлэ-ныгъэлэжъхэр клонхэу яжэх.

ШЪАУКЪО
Аслангуаш.

Олимпиадэ джэгунхэм уатгущыг зыхьуклэ, адыгэ лъапкьым ыцлэ апэу кыралон зэрэфаем зэфэсым шытегущылагэх.

ЗЭФЭХЬЫСЫЖЬЫР ЩЫЛЭНЫГЪЭМ КЪЫПКЪЫРЭКЛЫ

ЕМТІЫЛЬ Нұрбый.

НэпшІэкъуй Заур